

Kajaanin kaupungin varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen sekä Kajaanin seurakunnan yhteistyösopimus A-osa

1. Sopijaosapuolet

Yhteistyösopimuksen osapuolet ovat Kajaanin kaupunki varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen järjestäjänä sekä Kajaanin seurakunta.

2. Sopimuksen tarkoitus

Sopimuksella sovitaan sellaisesta yhteistyöstä, jonka tarkoituksena on edistää pitkäjänteisesti arvo- ja eettistä kasvatusta varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa sekä perusopetuksessa. Tässä sopimuksessa on kuvattu Kajaanin kaupungin ja Kajaanin seurakunnan välisen yhteistyön muodot ja käytännöt varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen osalta. Toimipaikkakohtainen yhteistyö kirjataan ja päivitetään päiväkotien ja koulujen lukuvuosisuunnitelmiin.

3. Yhteyshenkilöt

Sopimuksen yhteyshenkilöinä toimivat Kajaanin kaupungin puolelta sivistysjohtaja, perusopetuksen johtaja ja varhaiskasvatuksen johtaja. Kajaanin seurakunnan yhteyshenkilöinä toimivat kirkkoherra, vastaava varhaiskasvatuksen ohjaaja ja nuorisotyön esihenkilö. Toimipaikkakohtaisen yhteistyön vastuuhenkilöinä toimivat kaupungin osalta päiväkotien johtajat ja koulujen rehtorit sekä seurakunnan osalta yhteistyöhön nimetyt työntekijät. Sopimuksen allekirjoittajina toimivat Kajaanin sivistysjohtaja ja Kajaanin seurakunnan kirkkoherra.

4. Yhteistyön tavoitteet

Yhteistyötä toteutetaan sopijaosapuolten strategioita noudattaen yhdessä sovitun toimintasuunnitelman mukaisesti. Seurakunnan tekemän työn tavoitteena on yhdessä sivistystoimen kanssa edistää ja kehittää sellaisia toimintatapoja, jotka tukevat lasten ja nuorten sekä henkilökunnan hyvinvointia ja yhteisöllisyyden kokemusta. Yhteistyön tavoitteena on tukea varhaiskasvatussuunnitelman mukaista varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen katsomuskasvatusta ja koulujen opetussuunnitelman mukaista uskonnonopetusta.

5. Yhteistyötä ohjaavat lait ja ohjeet sekä suunnitelmat

Yhteistyötä ohjaavat:

- Suomen perustuslain (731/1999) 11§, uskonnonvapauslaki (453/2003), perusopetuslaki (628/1998) sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) ja sen muutos (886/2017) varhaiskasvatuslaki (549/2018), varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, esiopetuksen voimassa olevat valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet, kaupungin varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmat ja seurakunnan varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelma.
- Opetushallituksen 12.1.2018 antamat ohjeet koskien katsomuskasvatusta, uskonnon ja elämänkatsomustiedon opetusta ja uskonnollisten tilaisuuksien järjestämistä varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa ja lukioissa.
- Opetushallituksen 19.9.2022 antamat ohjeet perusopetuksen uskonnon ja elämänkatsomustiedon sekä esiopetuksen katsomuskasvatuksen järjestämisestä sekä yhteisistä juhlista ja uskonnollisista tilaisuuksista esi- ja perusopetuksessa.
- Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kasvatuksen linjaus 2015 ja Kirkkohallituksen yleiskirje 2/2018

6. Osapuolten vastuut ja velvoitteet

Kaupunki ja seurakunta huolehtivat työntekijöittensä perehdyttämisestä sopimuksen sisältöön. Sopijapuolet ovat velvollisia tämän sopimuksen allekirjoitettuaan antamaan sopimuksen tiedoksi kaikille asianomaisille, joita sopimus koskee.

7. Sopimuksen voimassaolo, päivittäminen ja irtisanominen

Tämä sopimus tulee voimaan, kun sopijaosapuolet ovat sen allekirjoittaneet. Sopimus on voimassa toistaiseksi. Sopimuksen A-osaa päivitetään tarvittaessa. Sopimuksen B-osaa kokoonnutaan tarkastelemaan ja tarvittaessa päivittämään kerran vuodessa. Kumpi tahansa voi kutsua sopijaosapuolet koolle. Kaikki lisäykset ja muutokset tähän sopimukseen on sovittava kirjallisesti ja sopijapuolten on hyväksyttävä ne, jotta ne ovat päteviä. Kumman tahansa osapuolen aloitteesta sopimus voidaan irtisanoa kuuden kuukauden irtisanomisajalla.

8. Allekirjoitukset

Tästä sopimuksesta on laadittu kaksi yhtäpitävää kappaletta, yksi kummallekin osapuolelle.

(Päiväys ja sopijaosapuolten ylimmän johdon allekirjoitukset)

Kajaanin kaupungin varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä perusopetuksen ja Kajaanin seurakunnan yhteistyö

B-osa

Kajaanin kaupunki ja Kajaanin seurakunta tekevät monipuolista yhteistyötä. Yhteistyöllä tuetaan kajaanilaisten lasten ja nuorten kokonaisvaltaista kasvua ja hyvää elämää.

Esiopetussuunnitelman (2014) arvoperustana ovat:

- Lapsen edun ensisijaisuus
- Lapsen oikeus hyvinvointiin, huolenpitoon ja suojeluun
- Lapsen mielipiteen huomioon ottaminen
- Yhdenvertainen ja tasavertainen kohtelu
- Inklusiiviset periaatteet ja lapsen syrjintäkielto YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen, varhaiskasvatuslain ja YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen mukaisesti

Varhaiskasvatussuunnitelman (2022) arvot:

- Lapsuuden itseisarvo
- Ihmisenä kasvaminen
- Lapsen oikeudet
- Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus
- Perheiden monimuotoisuus
- Terveellinen ja kestävä elämäntapa

Perusopetuksen opetussuunnitelmassa (2014) arvoperustana ovat

- Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen
- Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia
- Kulttuurinen monimuotoisuus rikkautena
- Kestävän elämäntavan välttämättömyys

Kirkon kasvatuksen strategiassa (2015) suuntaviivoiksi on linjattu viisi teemaa:

- Kirkon kasvatuksen olemus
- Kasteen merkitys
- Osallisuus ja osallistuminen
- Ihmisarvo ja turvallisuus
- Kasvun tukemisen keskeiset tehtävät elämänkaaren eri vaiheissa

Sopimuksen sitovuus

Yhteistyömuodot ovat mahdollisuuksia toimia yhteistyössä. Tämä tarkoittaa sitä, että seurakunta tarjoaa erilaisia toimintamuotoja tasapuolisesti kaikille päiväkodeille ja kouluille. Vastavuoroisesti jokainen päiväkotitoiminta ja koulu tarjoaa kaikille mahdollisuuden osallistua toimintoihin uskonnonvapauslain sallimissa rajoissa. Lisäksi seurakunta tarjoaa tiettyjä muita valinnaisia toimintoja, joista neuvotellaan erikseen.

Kuljetuksista kirkossa järjestettäviin tilaisuuksiin sovitaan aina erikseen tapauskohtaisesti. Lähtökohtana on kuitenkin, että tilaisuudet pystytään aina järjestämään.

Yhteistyö neljän korin mallin mukaisesti varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa sekä perusopetuksessa

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Seurakunnan ja varhaiskasvatuksen sekä esiopetuksen yhteistyö voidaan luokitella opetushallituksen ja kirkkohallituksen yhteistyössä laatimien kumppanuuden korien mukaan neljään kategoriaan.

1. Kori: Kasvatus ja opetus

Katsomuskasvatus on yleissivistävää opetusta, joka pitää sisällään kaikki lapsiryhmässä esiintyvät uskonnot ja katsomukset sekä uskonottomuuden. Tässä korissa olevat toimintamuodot soveltuvat kaikille. Varhaiskasvatus- sekä esiopetussuunnitelman mukainen katsomuskasvatus on yhteiskunnallinen tehtävä. Katsomuskasvatuksessa ei ole uskonnon harjoittamisen elementtejä kuten rukousta, uskontunnustusta tai siunausta. Yleissivistävän opetuksen / katsomuskasvatuksen oppimisympäristöjä ovat kirkkorakennukset, hautausmaat, konsertit ja näyttelyt sekä kuvataide.

Tarjotut yhteistyömuodot ovat:

- 5-6 vuotiaille kirkkorakennukseen tutustuminen / kirkkoseikkailu

Muita yhteistyömuotoja ovat seurakunnan tiloissa järjestettävät:

- 1-2 -vuotiaille laulu – ja lorutuokio.

- 3-4 vuotiaille: vierailu seurakunnan kerhotiloihin– yhteinen pieni lauluhetki ja vapaata leikkiä

- Nukketeatteri kaikenikäisille

- Seurakunnan tiloihin tutustuminen

2. Kori: Yhteiset juhlat

- Seurakunnan tilojen käyttäminen

3. Kori: Uskonnolliset tilaisuudet

Uskonnolliset tilaisuudet ovat uskonnon harjoittamista. Perustuslain 11 §:n 2 momentin mukaan uskonnon ja oman tunnon vapauteen sisältyy oikeus tunnustaa ja harjoittaa uskontoa, oikeus ilmaista vakaumus ja oikeus kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan. Uskonnollisesta tilaisuudesta seurakunta valmistelee perheille lähetettävän ohjelmavaihtelun. Runko tilaisuuden kulusta on perheiden nähtävillä vähintään 2 viikkoa ennen järjestettävää tilaisuutta. Varhaiskasvatus/esiopetus tiedottaa uskonnollisista tilaisuuksista ja vaihtoehtoisesta ohjelmasta huoltajia. Varhaiskasvatustyöryhmä järjestää aina vaihtoehtoisia ohjelmia tilaisuuksiin osallistumattomille lapsille. Lapsen osallistumisesta uskonnollisiin tilaisuuksiin päättää aina huoltaja ja lupa kysytään jokaiseen tilaisuuteen erikseen. Huoltaja voi päättää lapsen osallistumisesta uskonnolliseen tilaisuuteen tai vaihtoehtoiseen ohjelmaan omasta katsomuksesta riippumatta. Uskonnollisessa tilaisuudessa on hartauden harjoittamisen elementtejä (virsi, rukous, uskonnollinen tunnustus, siunaus).

Tarjotut yhteistyömuodot ovat:

- Pääsiäis- ja joulukirkot

Muita yhteistyömuotoja ovat:

- Nukketeatteri kaikenikäisille seurakunnan tilassa

4. Kori: Hyvinvoinnin tuki

Seurakunnalla on valmiuksia tukea kaupungin varhaiskasvatusta sekä esiopetusta surun ja kriisien kohtaamisessa. Tukea voidaan antaa aikuisille ja lapsille. Yhteistyössä voidaan järjestää koulutustilanteita, vanhempainiltoja ja tapahtumia. Leirikeskukset ja muut seurakunnan tilat ovat hyviä retkikohteita henkilökunnalle ja lapsiryhmille.

Muita yhteistyömuotoja ovat:

- Yhteisiä koulutuksia esim. katsomuskasvatuksesta
- Surulaatikko päiväkotien käyttöön. Surun kohdatessa voi pyytää seurakunnalta apua ja tukea sen läpikäymiseen surulaatikon avulla.

Perusopetus

1. kori: Kasvatus ja opetus

Katsomuskasvatus on yleissivistävää opetusta, joka pitää sisällään kaikki lasten- ja nuortenryhmissä esiintyvät uskonnot ja katsomukset sekä uskonottomuuden. Tässä korissa olevat toimintamuodot soveltuvat kaikille. Perusopetussuunnitelman mukainen katsomuskasvatus on yhteiskunnallinen tehtävä. Katsomuskasvatuksessa ei ole uskonnon harjoittamisen elementtejä kuten rukousta, uskontunnustusta tai siunausta. Yleissivistävän opetuksen / katsomuskasvatuksen oppimisympäristöjä ovat kirkkorakennukset, hautausmaat, konsertit ja näyttelyt sekä kuvataide.

Tarjotut yhteistyömuodot ovat:

- Kirkkorakennukseen tutustuminen peruskoulun aikana
- Rauhankasvatuksen oppitunnit 6-7- luokkalaisille

Muita yhteistyömuotoja ovat:

- Oppituntivierailut: Pyydetessä seurakunnan työntekijät voivat vieraila koululla. Vierailut ja niiden ajankohdat sovitaan tapauskohtaisesti. Seurakunnan työntekijä voi olla mukana evankelisluterilaisen uskonnon opettamisessa. Oppituntivierailut voivat liittyä myös esimerkiksi tunteitaisiin, etiikkaan ja yhteisvastuuseen.

2. kori: Yhteiset juhlat

Seurakunnan työntekijä voidaan pyytää kutsuvieraaksi koulun erilaisiin juhliin tai tilaisuuksiin. Kyse ei ole uskonnon harjoittamisesta. Juhlatilaisuudet voivat silti sisältää esimerkiksi yksittäisen virren tai seurakunnan työntekijän puheenvuoron, joka ei sisällä hartaudellisia tai uskonnon harjoittamiseen viittaavia elementtejä.

Muita yhteistyömuotoja ovat:

- Stipendiyhteistyö
- Seurakunnan yhteyshenkilön kutsuminen erilaisiin tapahtumiin ja juhliin, esimerkiksi puheiden pitäjäksi tai juhlan suunnittelutyöryhmään.
- Seurakunnan yhteyshenkilön osallistuminen uskontoon viittaaviin juhlatraditioihin

3. kori: Uskonnolliset tilaisuudet

Uskonnolliset tilaisuudet ovat uskonnon harjoittamista. Perustuslain 11§:n 2 momentin mukaan uskonnon ja oman tunnon vapautteen sisältyy oikeus tunnustaa ja harjoittaa uskontoa, oikeus ilmaista vakaumus ja oikeus kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen

yhdyskuntaan. Uskonnollisesta tilaisuudesta seurakunta valmistelee kouluille ohjelmarungon. Koulu tiedottaa uskonnollisista tilaisuuksista ja vaihtoehtoisesta ohjelmasta huoltajia. Koulu järjestää aina vaihtoehtoista ohjelmaa tilaisuuksiin osallistumattomille lapsille ja nuorille. Uskonnollisessa tilaisuudessa on hartauden harjoittamisen elementtejä (virsi, rukous, uskontunnustus, siunaus).

Tarjotut yhteistyömuodot ovat:

- Koulukirkot: Seurakunta järjestää joulun- ja kevätkirkot sekä kuljetuksen niihin. Lähtökohtaisesti koulukirkot pidetään kirkossa. Koululaisjumalanpalveluksia suunnitellaan yhdessä oppilaiden ja henkilökunnan kanssa.
- Päivänavaukset alakoululaisille: Tässä korissa olevat päivänavaukset ovat uskonnollisia. Päivänavaukset sovitaan koulukohtaisesti lukukausittain. Päivänavauksen tila voidaan sopia yhdessä koulun kanssa (sali, luokka). Päivänavauksissa voidaan edetä kirkkovuoden mukaan, sekä käydä läpi esimerkiksi kristinuskon teemoja.

Muita yhteistyömuotoja ovat:

- Oppituntivierailut uskonnonopetuksen yhteydessä: Esimerkkinä joulun- ja pääsiäisvaellus
- Työntekijöiden vierailu 4. luokkalaisten uskonnonopetuksessa, jossa työntekijä käy kertomassa seurakunnasta ja seurakunnan toiminnasta
- Rippikouluinfot 8. luokkalaisille koulukohtaisen sopimuksen mukaan (osana uskonnonopetusta tai välituntitoimintana)

4. kori: Hyvinvoinnin tuki

Yhteistyö on tasavertaista kumppanuutta, jonka keskiössä on lasten, nuorten ja työntekijöiden hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden kokemuksen tukeminen.

Tarjotut yhteistyömuodot ovat:

- Yleissivistävät päivänavaukset kouluilla: Nämä päivänavaukset eivät sisällä uskonnon harjoittamista, vaan voivat käsitellä esimerkiksi etiikkaa, moraalialla, kaveri- ja tunnetaitoja.
- Seurakunnan työntekijä on käytettävissä erilaisiin ryhmäytyksiin

Muita yhteistyömuotoja ovat:

- Oppilashuolto: Seurakunnan työntekijä voi sovitusti olla koululla välituntien aikana ”välituntipäivystäjänä”. Seurakunnan työntekijä voi tarvittaessa osallistua yhteisölliseen hyvinvointiryhmään (YHR).
- KouluSaapas
- Välituntitoiminta
- Ajankohtaisiin tarpeisiin reagoiva yhteistyö
- Leirikoulut, päiväretket
- Tuki kriisitilanteissa
- Tuki perheille
- Kerhotoiminta ja siitä tiedottaminen
- Vanhempaintilaisuudet

Päivitetty ____.____.2026